

כשקשורים למעלה לא נופלים למטה!

מדוע הגבהת התורה היא הכיבוד החשוב ביותר, ואיזו אות מסמלת את החבל שמקשר הדדית בין הקב"ה לעם ישראל.

יעמוד המגביה

מה היא העלייה החשובה ביותר בתורה? (שאלה לקהל) יש לי חדשות עבורכם: העלייה הכי חשובה היא "הגבהה"!

כל יהודי מבאי בית הכנסת מכיר את המנהג שלאחר סיום קריאת התורה פותחים את הספר עד שמתגלים שלושה עמודים ואז מגביהים את ספר התורה כשהוא פתוח ומראים את הספר לכל הקהל שעומד על רגליו. המגביה פונה קודם לצד ימין ואח"כ פונה לצד שמאל ושוב חוזר לאמצע וכל הקהל שר ביחד "וזאת התורה אשר שם משה" וגו', ואז מניחים את ספר התורה בחזרה על השולחן וגוללים אותו.

מסופר על יהודי שהתכבד פעם על-ידי הגבאי ב'הגבהה' והוא בקושי הצליח להרים את ספר התורה והוא התבייש מהקהל. אחרי שבת התחיל להתאמן ולהתעמל היטב כדי שבפעם הבאה שהוא ייקרא להגבהה הוא יהיה חזק יותר והדבר יתאפשר לו בנקל. כעבור כמה חודשים הגבאי קרא לו שוב לבימה, הוא ניגש מיד בביטחון עצמי מופגן והגביה את הספר כמו שצריך! לאחר מכן פנה לגבאי והתעניין אצלו: נו, איך היה הפעם? השיב לו הגבאי: עשית עבודה טובה, אלא שאני כבדתי אותך בעליה, לא בהגבהה!

מדוע עורכים את ה"הגבהה"? מבואר בפוסקים שבנוסף לשמיעת קריאת התורה, ישנה מצוה על כל האנשים והנשים בבית הכנסת לראות את הכתב של ספר התורה. לפיכך בסיום הקריאה מגביהים את הספר לעיני כל הקהל.

התלמוד ירושלמי מביא אסמכתא לכך מהפסוק בפרשת כי תבוא (דברים כ"ז כ"ו): "ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת" [?] "ר' שמעון בן יקים אומר זה החזן שאינו מקים ספר התורה להצבור להראות פני כתיבתו" (עיין אנצ' תלמודית ערך הגבהה).

נוטל שכר כולם

ישנם כאלו שמסבירים את הטעם לכך, שלאחר קריאת התורה אנו אומרים "זאת התורה" כלומר, אנו מעידים שזוהי התורה אשר נתן משה לבני ישראל ובכל עדות צריכה להיות עדות ראיה, ושמיעה אינה מספקת. ולכן גם כאן כאשר אדם נותן עדות על התורה, זה לא מספיק שהוא שמע קריאת התורה אלא עליו לראות בעיניו את הכתב ועל כך חלה עדותו.

התלמוד אומר שהמצוה הזאת הינה מצוה חשובה ביותר, היות שהמגביה הוא האחרון שלמעשה מסיים את קריאת התורה, ולכן הגמרא אומרת (ביצה ל"ב, א) ש"הגוללו נוטל שכר כולם" (הכוונה למגביה שהוא הגולל). כמו תמיד בכל מצוה זה שמסיים אותה מקבל שכר על כל המצוה, כמו שחז"ל אומרים ש"אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה".

ישנם אנשים שחושבים שלקבל עליה זוהי מצוה חשובה והם מוכנים לשלם עליה הון רב, הרבה אנשים היו רוצים להיות כהנים כדי שיוכלו לקבל הרבה עליות. באה הגמרא ואומרת שלהגביה את ספר התורה בסיום זוהי מצוה נעלית יותר מכל העליות ביחד ולכן "נוטל שכר כולם" (ולכן בחסידויות פולין מכבדים את האדמו"ר בהגבהה).

מהי החשיבות בסיום וגמר המצוה? נבין זאת בפשטות מתוך הדוגמא הבאה: אם אדם הולך למסעדה ומגישים לו שם עוף שאינו מבושל כל צרכו, מיד הוא יקים קול צעקה והבוס יבוא להתנצל בפניו ובנוסף לכך כמובן יזמינו אותו לארוחה נוספת בחינם וכו' וכו'. ולכאורה מה הבלגן הגדול? הרי שחטו את העוף כנדרש ומלחו אותו כהלכה וניקו את העוף ובישלו אותו עם כל המטעמים והתבלינים, ועבדו עליו כ"כ קשה, היה חסר רק חמש דקות אחרונות של בישול [?] [?] לכן נוטל שכר כולם.

האריז"ל כותב שכאשר מגביהים את ספר התורה צריך להסתכל היטב על הכתב כדי שיוכלו לקרוא את האותיות היות שעי"ז נמשך "אור גדול". כשמדברים על התורה ראוי לזכור שלא רק את תוכנה צריך ללמוד ולא רק הלשון היא לשון הקודש, אלא גם צורת האותיות מלמדת אותנו דרך והוראה בעבודת ה'. בכל אות יש מסר מיוחד לעם ישראל וכאשר מביטים באותיות צריך לחשוב על המסר שהקב"ה רוצה להעביר לנו באמצעות האות.

קשר דו-צדדי

ניקח לדוגמא את האות הראשונה של האלף-בית: כשמתבוננים בצורת האות א' מגלים שהאות עצמה מחולקת לשלוש אותיות; למעלה מצד ימין יש דמיון לאות יו"ד, למטה מצד שמאל זה נראה כמו אות יו"ד הפוכה ובאמצע זוהי אות וא"ו באלכסון.

האות יו"ד מסמלת את הקב"ה, שמו של הקב"ה מתחיל באות יו"ד, ואם היא נכתבת לבדה יודעים שמתכוונים לכתוב את שמו של הקב"ה. אבל לאות יו"ד יש הבנה נוספת: המילה 'ישראל' והמילה 'יהודי' נפתחות אף הן באות יו"ד. ובאמצע יש קו שמחבר את שניהם. אומר אדמו"ר הזקן שהיו"ד למעלה זה הקב"ה, יו"ד למטה הוא היהודי וישנו קו המחבר ביניהם. מהו הקו הזה? ממה הוא עשוי?

אנו קוראים בפרשתנו "כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו". בשירת האזינו מתואר הקשר של עם ישראל עם הקב"ה כמו חבל. מדוע בחרה התורה לדמות את הקשר הזה לחבל?

מבאר רבינו הזקן באגרת התשובה פ"ו, שהנשמה היא החבל, ראש אחד של החבל נמצא למעלה אצל הקב"ה וראשו השני נמצא למטה בתוך גופו של היהודי. כשם שחבל ענינו הוא לחבר שני דברים שונים, כך על ידי הנשמה מתקשר האדם הנמצא בעולם הזה עם הקב"ה

ממשיך אדמו"ר הזקן ומסביר "כמו החבל שראשו אחד למעלה וראשו השני

למטה, אם ימשוך אדם בראשו השני ינענע וימשך אחריו גם ראשו הראשון". כלומר, כשאדם מנענע את הקצה התחתון של החבל הוא מנענע יחד אתו את הקצה העליון. דהיינו, כשיהודי עושה מצוה הוא מזיז את החבל למעלה, הוא "נוגע" לקב"ה, כל מה שהוא עושה "מזיז" לקב"ה. וכך גם ההיפך ח"ו, כאשר יהודי חוטא ועושה דברים לא רצויים הרי הוא מושך את החבל למטה ו"סוחב" עמו גם את ראש החבל [?] הקב"ה. הוא גורר כביכול את הקב"ה למחוזות בלתי רצויים.

הוא לא יכול לטעון: זאת רק בעיה שלי בלבד, אני מעוניין לחיות את חיי כפי רצוני ושאלך לא יתערב לי בחיי הפרטיים. אלא עליו לדעת שהוא סוחב אתו את הקב"ה, ההתנהגות שלו משפיעה גם על הקב"ה בעצמו.

כשם שזוג צעיר, הבעל לא יכול לומר לאשתו: מה שאני עושה זה הביזנס שלי ואל תתערבי לי בחיים. אם הוא יאמר לה את זה, תגובתה תהיה מאד צפויה: מה הפירוש "זה הביזנס שלך, אנחנו קשורים אחד לשני, ואם אתה יורד [?] אתה מוריד אותי איתך למטה, מה שאתה עושה משפיע ישירות עלי!" כך גם הקשר של יהודי עם הקב"ה.

יש כאן מסר מאד מנחם ומחזק: לא משנה מה שיהודי יעשה [?] הקשר שלו עם הקב"ה כל כך עמוק וחזק שלעולם הוא לא יכול להתנתק ממנו. זה למעשה כל הרעיון של תשובה; יהודי לעולם לא נאבד, אלא תמיד "קשור" למעלה, לא משנה כמה רחוק הוא יברח [?] תמיד הוא יישאר קשור בחבל הטבור היהודי שלו לה' (ראה בכ"ז לקו"ש ח"ט עמ' 215 ואילך).

ישנו סיפור ידוע על הצדיק ר' מאיר מפרימישלאן שהיה נוהג כל בוקר ללכת לטבול בנהר ובדרך היה עליו לטפס על הר ולרדת ממנו. פעם הוא נשאל כיצד הוא לעולם אינו מחליק ונופל אפילו בתקופת הגשמים? ר' מאיר השיב לשואליו: כאשר קשורים למעלה לא נופלים למטה! [?]